Требуйте вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС.: HEnderson 5-8740

РІК LXI. Ч. 248. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 24-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1954. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 248. VOL. LXII.

ДЕМОКРАТИ ПРОТИ НЕРОЗСУДЛИВОЇ КРИТИКИ УРЯДУ

ДЖАНСОН ДОМАГАТЬСЯ ОБЕРЕЖНОЇ СПІВПРАЦІ З УРЯДОМ АЙЗЕНГАВЕРА З ОГЛЯДУ НА ВИБОРИ В 1956 Р.

Вашингтон. — Майбутній провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор Линдон Б. Джансон під час виміни думок із демократичним спікером Палати Репрезентантів Семом Рейберном заявив, що демократи мусять обережно співпрацювати з урядом президента Айзенгавера і тільки після докладних обмірковувань виставляти свої контрапропозиції до урядових законопроєктів. Демократи повинні вносити свої законопроєкти аж тоді, коли будуть певні, що між самими демократами панує єдність щодо прийняття цих законопроєктів. Джансон заявив, що демократи не сміють вже тепер критикувати уряд Айзенгавера. Що можна буде зробити аж після того, як президент проголосить своє звернення про Стан Унії 6 січня 1956 року. З повищої заяви Джансона виходить, що він невдоволений критикою президента Айзенгавера, яку проголосив нововибраний голова Демократичного Крайового Комітету Пол М. Вотлер. Головні пункти демократичної тактики в найближчому Конгресі, на думку Джансона повинні бути такі: 1. Демократи повинні співпрацювати з урядом, який заявив, що буде вести двопартійну політику в справах закордонної політики і оборони. 2. В справах внутрішньої політики демократи мали б протиставити сильні протипропозиції до урядових законопроєктів, і ті демократичні внески мали б бути такі, щоб здобувати симпатію виборців в 1956 році. 3. Коли демократи ставитимуть свої противнески, то перед тим вони мусять мати певність, що всі демократичні сенатори чи конгресмени голосуватимуть за цими внесками. Джансон вивчав політику демократів у попередньому 83 Конгресі і ствердив, що в критичних справах демократи тільки в чотирьох випадках у 100 відсотках голосували одностайно, а дуже часто демократичні голоси давали тільки в 88 відсотках підтримку своїй партії. Це голосування відносилося до таких спірних справ, як допомога фармерам, робітничі справи, податки, державна електрична енергія і осушування землі в західніх стейтах.

Кіфовер хоче кандидувати на президента в 1956 році

Френдшіп Ерпорт, Мд. — Сенатор Естес Кіфовер заявив, що він погодився б кандидувати від Демократичної партії на президента ЗДА в виборах 1956 року, бо, мовляв, президент Айзенгавер не зумів зробитися провідником народу. Ще недавно Кіфовер сказав, що в наступні два роки Айзенгавер зможе краще працювати з демократичною більшістю, як із дотеперішньою республіканською. Сенатор заявив, що Айзенгавер, щоб вести двопартійну політику з демократами, мусить наперед знайти двопартійну лінію між поділеними республіканцями.

Мічелл — за затруднення старших віком робітників

Вашингтон. — Секретар праці Джеймс П. Мічелл заявив, що коли й надалі працедавці не будуть затруднювати старших віком робітників, то за 20 років майже половина дорослого населення ЗДА буде безробітна. Число робітників віком понад 45 років щораз більшає внаслідок поліпшення умовин охорони здоров'я, і в 1975 році воно збільшиться на 40 відсотків. Секретар праці твердить, що це діється внаслідок примхливого упередження, що робітник, який має понад 45 років, вже не може працювати з таким успіхом, як молодий. Це не правда — заявив Мічелл — і тому підприємці не сміють позбуватися вишколених, досвідчених фахових людей, бо на тому терплять не лише їхні підприємства, але й економіка держави та справа народної оборони, яка вимагає використати всі сили народу. „Якщо наша економіка має йти вгору, сказав секретар праці, — і якщо ми не хочемо стати перед масовим безробіттям, то мусимо створити старшим робітникам такі самі умовини праці, які мають молодші робітники. Ми не смімо зрікатися того цінного робітничого матеріялу, який являють собою старші віком робітники. Якщо ніщо в цій ділянці не зміниться, то, на думку Мічелла, позбавлені праці старші робітники самим лише своїм числом змусять уряд за кільканадцять років щось зробити". Старші робітники не можуть тепер знайти приміщення на фармах, як це було досі, і не можуть вигідно прожити з тієї старечої пенсії, яку вони дістають. Найкращий вихід з цього становища — дозволити працювати тим старшим робітникам, які цього бажають і до цього здібні.

ДБАЮТЬ, АБИ ДЛЯ ЛЮДЕЙ ДОБРОЇ ВОЛІ БУВ МИР НА ЗЕМЛІ

Теж і в цьому році під час Святої Вечері в багатьох американських родинах будуть порожні місця, призначені для тих вояків збройних сил, між ними і багатьох українського походження, що в далеких країнах стоять на сторожі Господнього послання на Різдво: абй для людей доброї волі був мир на землі. На фото бачимо американських вояків в Кореї, які влаштували Різдвяні Свята для корейських воєнних сиріт в одному із захистів. Разом з цими вояками проводитиме теж і цьогорічні Різдвяні Свята кардинал Спелман. У своєму вояцькому родинному гурті проводитимуть Свята американські вояки теж у багатьох інших країнах, з багатьох інших країнах, де вони стоять на сторожі миру.

Американські негри проти комуністичного пляну створення негритянської держави

Вашингтон. — Комісія для дослідження протиамериканської діяльности повідомляє, що московським комуністам не вдалося завохотити американських негрів до революції, щоб мала б на цілі створення окремої негритянської держави на півдні ЗДА. Хоч комуністична партія ЗДА була протягом цього московського пляну, Москва поширювала комунізм між кольоровим американським населенням, обіцюючи йому власну державу з 15-мільйоновим населенням. Ці пляни почали здійснювати московські комуністи ще в 1939 році, але кольорове населення ЗДА відкинуло їх, вважаючи, що це був би новий рід дискримінації. Американські негри зрозуміли, що їх хочуть обманути, і відвернулися від комуністичних гасел. Аспірації американських негрів ідуть у тому напрямі, щоб мати рівні права у всіх частинах ЗДА, а не в тому, щоб здобути своє „гето". Недавнє скасування окремих шкіл для негритянських дітей ще більше скріпило переконання великої більшости кольорового населення, що воно може щасливо жити в ЗДА без своєї окремої держави, якою хотіли ущасливити негрів їхні „приятелі" з Москви.

Бувший урядовий шифрувальник признається до шпигунства

Александрія, Вірджінія. — Бувший шифрувальник дуже секретної Крайової Агенції Безпеки Джозеф Сидней Пітерсон признався до того, що він використовував урядові тайни в „шкідливий спосіб для безпеки ЗДА." Федеральний суд ще 20 жовтня обвинувачував Пітерсона в провині щодо таких трьох пунктів: — 1. Пітерсон забирав тайні документи до дому; 2. Він їх відфотографовував без дозволу; 3. Він передавав ці документи чужій державі. Цією державою, як виявилося, була Голляндія. Голляндський уряд заявив, що він думав, що Пітерсон робить це з дозволу американського уряду, і американський уряд прийняв це голляндське вияснення. Пітерсон давніше заперечував ті всі обвинувачення але тепер признався до одного пункту акту обвинувачення, і внаслідок цього його можуть судити тільки за один пункт його провини. Федеральний суддя Алберт В. Брайен відклав проголошення вироку. Пітерсонові грозить максимальна кара десятьох років тюрми і 10,000 дол. грошова кара. Пітерсон служив у Крайовій Агенції Безпеки впродовж 13-ох років.

Журнал „Марч оф лейбор" — комуністичне видання

Вашингтон. — Конгресова Комісія для дослідження протиамериканської діяльности встановила, що журнал „Марч оф лейбор", який виходить у Ню Йорку, є виданням, підтримуваним комуністичним фронтом. Комісія вважає, що це видання має на меті змушувати льояльних американців до того, щоб вони несвідомо виконували комуністичну роботу. „Марч оф лейбор" почав виходити в 1949 році, а між його редакторами працювали й працюють особи, знані з своєї комуністичної діяльности. Власниками цього журналу були Джан Стубен і Голлінен, обидва відомі комуністичні діячі, а видавцем — Лен Де Ко, якого два бувші комуністи виявили як члена комуністичної партії. Журналісти пробували були дістати докладні інформації від редакторів і видавців цього журналу, але нікого не могли відшукати.

Генерал Марк Кларк хоче бачитися з сенатором МекКарті

Вашингтон. — Емеритований генерал Марк Кларк, який є президентом військового каледжу Сітедл і очолює комісію, що контролює діяльність урядових розвідчих агенцій, заявив, що він хотів би бачитися з сенатором Джозефом Р. МекКарті. При різних нагодах МекКарті заявляв, що комуністи пролізли навіть в Центральну Розвідчу Агенцію. Директор цієї агенції, Аллен Доллес, твердить, що ці заяви МекКарті невірні, бо він вже кілька разів безуспішно просив сенатора дати йому інформації про підривні елементи в ЦРА. Кларк хотів би зустрінутися з сенатором МекКарті на початку нового року. МекКарті ще в липні пропонував Кларкові інформації, які підтримали б його твердження про те, що комуністи „заразили" навіть Центральну Розвідчу Агенцію.

Передбачають 370 смертних випадків в автових катастрофах на Різдво

Шикаго, Ілліной. — Крайова Рада Безпеки передбачає, що в дні Різдвяних Свят на шляхах і вулицях ЗДА буде коло 370 смертних випадків в автових катастрофах. Голова цієї Ради Нед Г. Дірборн заявляє, що це передбачене число нещасливих випадків могло б зменшитися принаймні на 25 відсотків, коли б усі автоводії і пішоходці додержували обережности. У проголошеній недавно „День безпечної їзди" число нещасливих випадків зменшилося на 25 відсотків. Святочний час рахує Крайова Рада Безпеки від шостої години вечора 24 грудня (в п'ятницю) до півночі в неділю, 26 грудня.

МЕНДЕС-ФРАНС ЗАКЛИКАЄ ПАРЛЯМЕНТ ОДНОСТАЙНО РАТИФІКУВАТИ ПАРИЗЬКИЙ ДОГОВІР

Париж. — Французький прем'єр Мендес-Франс звернувся до французького парляменту з закликом не обмежитись до формального ратифікування Паризького договору, що дає Західній Німеччині право озброїтись будьякою більшістю, але перевести те ратифікування одностайним фронтом. Він заявив, що маленька більшість, яка вказувала б на неохіть парляменту до того договору і до становища уряду в цій справі, була б для Франції так само шкідлива, як відкинення взагалі договору. Мендес-Франс перестеріг французький парлямент, що відкинення Паризького договору поставило б Францію в стан повної ізоляції від її західніх союзників. Тільки сильний і об'єднаний західний фронт дає гарантію, що можливі є не тільки переговори з Совєтами, але й успіх тих переговорів. Мендес-Франс, іґноруючи совєтські погрози й заповіді, що Москва не буде переговорювати з Заходом, коли Паризький договір буде ратифікований, запевнював, що Москва напевне переговорюватиме про вирівняння конфлікту між Сходом і Заходом, коли покажеться, що Захід є об'єднаний і сильний і коли виявиться, що сама Франція йде рішуче разом із Заходом.

Цей заклик французького прем'єра стоїть у зв'язку з небезпекою, що більшість послів французького парляменту стримається від голосування. Ця тактика відповідає настроям французів: ніхто з них не є захоплений думкою, що німці знову організуватимуть армію, і то за згодою самої Франції, — але теж усі здають собі справу, що неможливо відмовитись від ратифікації того договору, хоч би тільки з уваги на становище в цій справі Америки й Англії. Проти ратифікації висловлюються одверто тільки дві групи: ті, що засадничо є проти відновлення німецької збройної сили, себто комуністи і де-голісти, і ті, які були за німецькою армією, але в рямцях спільної европейської армії, отже в рямцях провaленої Мендес-Франсом Европейської Оборонної Спільноти. Ця остання партія, народні республіканці Відо, пригадують, що сам Мендес-Франс прийняв був свого часу тактику „невтральности" і цим заохотив тепер послів стримуватись від голосування. Чи ратифікаційне голосування відбудеться ще перед Різдвяними Святами, чи в тижні після них — покищо невідомо.

Не іде „благати" комуністів

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даг Гаммершилд, який, після закриття сесії Генеральної Асамблеї минулого тижня виїхав був до свого рідного Стокгольму, щоб прийняти членство в шведській Академії літератури, повернувся в середу 22 до Ню Йорку на Різдвяні Свята. Він заявив, що ще не визначив докладно дня свого відлету до Китаю на нараду з комуно-китайськими правителями про звільнення ув'язнених американських летунів, але думає прибути до Пейпінгу в першому тижні січня 1955 р. Коротке відсунення терміну побачення Гаммершилда з Чу Ен-лаєм сталося у зв'язку з бажанням Гаммершилда побачитись з англійським міністром закордонних справ Іденом в Лондоні й індійським прем'єром Неру в Ню Делі. Неру виїде 28 грудня на конференцію 5-ох азійських держав із т. зв. Кольомбо-пакту до Індонезії (Індія, Індонезія, Цейльон, Бурма і Пакистан) і вернеться до Індії на 1-го січня. Гаммершилд думає, що він полетить з Ню Делі до Пейпінгу без зупинки по дорозі. Про те, як він уявляє собі розмову з комуно-китайцями і чи вірить в успіх своєї місії — генеральний секретар ОН не сказав нічого. Він заявив лише, що не іде „благати в справі нікого й за ніщо", а на заяву одного журналіста, що Чу Ен-лай хоче говорити про Формозу й допущення до ОН, а не про летунів, Гаммершилд відповів коротко, що він має „обмежені повновласті".

Німці застерігаються проти „аншлюсу"

Бонн. — Західньо-німецький уряд прийняв і відіслав до парляменту законопроєкт у справі громадянства австрійців, що мешкають у Німеччині. 30-го жовтня ц. р. суд у Берліні виніс постанову, що австрійці, які живуть в Німеччині, мають всі права й обов'язки німців, будучи німецькими громадянами на підставі прилучення Австрії до Німеччини Гітлером 30 березня 1938 року. Це рішення викликало бурю в Австрії, яка добачила в ньому імперіялістичну тенденцію Західньої Німеччини у відношенні до Австрії. Австрійський уряд відкинув також концепцію „подвійного громадянства". Ідучи назустріч австрійським бажанням, уряд Аденауера дає для 75,000 австрійців, які живуть в Німеччині, право вибору впродовж точно означеного часу, чи хтось хоче зберегти німецьке громадянство, чи мати австрійське. Крім того, ця справа має поважне значення з уваги на право до деяких великих маєтків, промислових об'єктів і т. д.

Франко погодився з еспанськими монархістами

Мадрид. — Еспанський диктатор генерал Франсіско Франко відбув довгу нараду з представником претендента на еспанський престол, Дон Хуана, який живе у Португалії, і дійшов з ним до порозуміння: генерал Франко погоджується на поворот Еспанії до монархістичного устрою після своєї смерти. Але королем мав би бути не Дон Хуан, а Хуан Карльос, його 16-літній син, який студіює у військовій академії й університеті в Еспанії, не визнаючи до свого батька. Генерал Франко рішуче спротивився поверненню престолу самому Дон Хуанові, не забувши його заклику до монархістів з 1945-го року, щоб вони не підтримували Франкового режиму. Зосередивши в своїх руках провід над Фалянгою, як єдиною політичною партією в Еспанії, голова держави Франко вважає за конечне зберегти монопартійну й авторитарну систему також за монархії. Самі монархісти заманіфестували свою неохіть до цієї системи, проголосивши самостійний список в недавніх самоуправних виборах. Формально ген. Франко не заборонив цього, але був цим дуже невдоволений.

Корнійчук боронить „критикованих" письменників

Москва. — Олександер Корнійчук, недавній „віце-прем'єр" УССР, виступив на всесоюзному з'їзді совєтських письменників у Москві з палкою обороною „критикованих" письменників, які допустились різних „ухилів", але потім „покаялися", признались до своїх „помилок" і завернули на „правильний шлях". Корнійчук навів при цьому цілий ряд конкретних прикладів, як такі „осуджені", але потім „помилувані" письменники втратили доступ до совєтських часописів та журналів і не можуть видавати своїх творів тому, що редактори бояться їх приймати, хоч автори їх формально реабілітовані. Між такими інтелектуалами він назвав російського критика Юзовського, письменника Гросмана, поета Бориса Пастернака й інших. Корнійчук навів приклади, як такі ортодоксальні комуністичні критики, що накидались на деякі твори, згодом самі ставали предметом критики. Він навів теж самого себе, що був під обстрілом критики, але, мовляв, не втратив права на дальшу творчість.

Три західні альянти проти совєтського високого комісара в Австрії

Відень. — Три західні високі комісарі в Австрії обурились й одностайно виступили проти совєтського високого комісара Івана Ільїчева за те, що він, всупереч дипломатичним звичаям, заздалегідь не подав їм до відома денного порядку надзвичайного засідання ради високих комісарів, а крім того за те, що скликав це надзвичайне засідання для справи, позбавленої всякого ґрунту. На цьому засіданні він виголосив протест проти перебування 300 американських вояків на території Тиролю у французькій зоні Австрії. Якщо американські військові власті не заберуть звідтіль своїх вояків, — заявив він, — то це може мати „поважні наслідки". Американський високий комісар ствердив, що 300 американських військовиків у Тиролі — це не „окупаційні" війська, а допоміжна технічна служба для перебирання американського постачання для військ в американській зоні, що йде через італійські порти, і що такий стан триває вже 8 років. Всі три західні високі комісарі відкинули совєтський протест.

Тіто захищає „нову політику" Москви

Ню Делі. — Югославський маршал Тіто виступив з довгою промовою перед обома палатами індійського парляменту, заявляючи м. ін., що уряд Совєтського Союзу прийняв тепер інший тон у відношенні до Югославії не тому, що переконався у помилковості своїх поглядів на Югославію, але тому, що внутрішні й міжнародні обставини спричинили зміну совєтської політики. Самі правителі Кремлю, — сказав він, — нерадо признаються до цього, хоч це вийшло б їм на добро. Тіто висловив переконання, що Москва не хоче війни. Щодо Югославії, то — мовляв — вона не хоче приступати до ніякого бльоку, ані західнього, ані східнього, ані будь-якого третього. Ця остання заява заперечує поголоскам, начебто цілию подорожі Тіта було узгіднення з Індією справи створення „третього бльоку" із „невтральних", головно азійських держав. Тіто й Неру відбули вже низку тайних розмов, з яких деякі відбувались разом із штабом дорадників, а деякі в чотири очі.

В АМЕРИЦІ

● **Агенція Ассошіейтед Пресс** найголовнішими сенсаціями цього року вважає такі: переслухання МекКарті, постріли в Конгресі, мир в Індо-Китаї, перемога демократів у виборах і скасування окремих шкіл для негритянських дітей. На десятому місці серед найбільших сенсацій — засуд д-ра Шеппарда.

● **Команда летунства** повідомляє, що спеціяльні відділи контролюють радарову сітку в Канаді, чи немає в ній „мертвих місць", крізь які могли б продертися ворожі літаки.

● **Макс Арнстейн** дожив 96 року життя і вибрав ту суму, на яку був забезпечений в асекураційному товаристві. Забезпеченеві товариства виплачують за життя повні суми асекурації особам, які дожили до 96 років. Арнстейн дістав 11,475 долярів. Сім осіб на 100,000 дожило в ЗДА до такого віку.

● **Президент Айзенгавер** відвідав із секретарем рільництва Езрою Тефтом Бенсоном тваринну фарму, яка знаходиться за 72 милі від Вашингтону, щоб особисто запізнатися, як плекається там порода худоби. Після закінчення президентури Айзенгавер думає бути фармером в Геттисбургу в Пенсильвенії.

● **Якийсь симпатик** д-ра Семюела Шеппарда послав йому до тюрми підкову, яка нібито має приносити щастя. В'язничная влада не дозволила передати цей дарунок в'язневі з огляду на те, що він зроблений з металю. Шеппард одержав більше як 100. різдвяних карток і листів.

● **Комісар поліції в Ню Йорку**, Френсіс В. Г. Адамс повідомив, що нюйоркська поліція матиме в своїх автах радарові прилади, щоб контролювати рух на автострадах. Число поліційних мотоциклів зменшиться з 336 до 150, а число поліційних авт збільшиться з 57 до 157.

● **Летунська команда** в Гарден Сіті, Лонг Айленд негайно потребує 25 праць в Европі кинговодів. Контракт на два роки, платня від 4,250 до 8,360 долярів.

● **Генеральна Федерація** Жіночих Клюбів визнала за найкращі фільми цього року такі два фільми: „Дівчина з села" і „На водному фронті". За найкращого актора визнано Грейс Келлі, а за найкращого актора — Бінґа Кросбі.

В СВІТІ

● **Папа Пій XII** все ще важко хворий. Йому зробили трансфузію крови. З уваги на гостре повітря, лікарі припинили щоденні півгодинні прогулянки Папи по Ватиканському саду. Зате в останніх 24-ох годинах Папа не мав гикавки, і це є ознакою покращання його стану.

● **Коли Ірмгард Шмідт**, 24-літня німецька красуня, недавня студентка Берлінського університету, а потім службовичка в американських установах, почула, що дістала 5 років в'язниці за шпигунство на користь Совєтів, вона вибухла гірким плачем. Ірмгард Шмідт призналася до вини і назвала документи, що їх передала Совєтам. Прізвищ американських старшин, з якими вона зблизилася завдяки своїй красі і спритності, не виявлено.

● **Еріх Райнке**, колишній східно-німецький генеральний прокуратор, втік на Захід. Він тільканідо відбув в'язничу кару за спробу зректися дальшої кар'єри серед комуністів і перелізти до західньої зони Берліну.

● **В югославській комуністичній партії** сподіваються дальшої „чистки" у зв'язку з минулорічним „бунтом" колишнього віце-прем'єра Мілована Джіласа. Чистці має підпасти бугімто сам начальник штабу югославської армії.

● **68-літній колишній англійський міністер** внутрішніх, а потім закордонних справ в соціялістичному уряді, Герберт Моррісон, який недавно приїздив до ЗДА з публічними доповідями, оголосив, що 6-го січня відбудеться його вінчання з панною Мідовкрофт, яка має „понад 40" років. Вони познайомилися минулого літа у Швайцарії. Вона займається спортом і керувала текстильною фабрикою свого покійного батька.

● **Головний обвинувачений** у процесі проти 13-ох жидів, обвинувачених у шпигунстві на користь Ізраїлю, що відбувається у столиці Єгипту Кайро, 37-річний Макс Беннет, перерізав собі жили на руках і помер від великої утрати крови. Він залишив записку до своєї дружини в Лондоні, в якій написав, що це був для нього єдиний вихід, бо він не міг би пережити в'язниці. „Вийди заміж, бо наша дитина потребує батька" — написав на прощання.

● **Англійська юнія** залізничників загрожує розпочати після Різдвяних Свят страйк, якщо держава, яка перебрала на власність залізниці, не підвищить усіх платень на 15%. У цій юнії зорганізовано 400,000 залізничників. Уряд відмовився дати залізничникам державну субвенцію на покриття дефіциту, що вийшов би з підвищки платень.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗАВЖДИ АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА

Американський нарід, як і всі інші народи, що користуються календарем нового стилю також і в церковному житті, відзначають велике рокове свято Різдва Христового. Відзначає його тепер і деяка частина громадян українського походження та деякі українські парафії в цій країні, зберігаючи при цьому всі свої традиційні обряди. Більшість українських парафій і громадян українського роду зберігають старий календар і святкують Різдво на два тижні пізніше. Це знову пригадує завжди актуальну проблему: зрівняння теж і нашого церковного календаря із календарем країни, яку вважаємо за свою „другу батьківщину" і яка є першою батьківщиною вже для трьох народжених тут наших ґенерацій.

Навряд чи на цю тему можна б сказати ще щось таке, що не було сказане досі. Навіть на сторінках „Свободи" вже кілька разів велася довга дискусія в цій справі і під час цієї дискусії видвигнено багато переконливих арґументів за або проти зрівняння календарів. Власне з уваги на переконливість цих арґументів не можна було прийти до якогось позитивного висновку, і дискусію треба було перервати тим невирішним „нехай так буде, як бувало". На такому самому становищі стали наші церковні власті, узалежнюючи справу календаря від волі і бажань самої парафії.

За зрівняння календаря промовляли б насамперед „обставини". Усі свята в Америці супроводить відповідний „спирит", цей незрівняний святковий настрій, що охоплює всю країну. Тоді, як під час „американських свят" ці свята кожний бачить і відчуває, на „наші свята", зокрема Різдвяні, що часто припадають на звичайний, робітний день, з тієї святкової „атмосфери" залишаються ще тільки деякі викинені на смітник молоді сосни, що за два тижні перед тим були „ялинками" і світили всіми кольорами веселки.

Другий дуже важливий арґумент — це дітвора. Різдвяні ферії, подарунки, забави й імпрези, підкреслено врочистий та святковий настрій головно для дітвори можна створити тільки раз і спільно з усіми, бо „другі свята" вже силою обставин мусять бути обмежені до найвужчого хатнього чи родинного гурту. В дитини виробляються різні почування, коли вона бачить і переживає весь блиск „американських свят" і зовнішню буденність „наших".

Але не менш переконливі арґументи є й за тим, щоб зберегти старий календар. Він бо становить певний зв'язок, певне єднання з українським народом на рідній землі. Це, зокрема, стосується до імігрантів та їх мрій і споминів, що становлять важливу частину різдвяних настроїв. Старий календар — це наша традиція, така важлива для збереження нашої духовости. Знаємо багато з наших громадян, які важким трудом доглися, наприклад, того, що їхні працедавці навіть признали їм додатковий платний вільний день, щоб пошанувати їхні традиції та почування. Резиґнувати з того тепер і „пристосовуватись" було б для них моральною капітуляцією перед самими собою.

Таких і подібних арґументів за і проти, написаних і сказаних уже, можна б наводити без кінця. Але не з тією метою пишемо ці міркування і наперед застерігаємось, що не будемо відновлювати чи продовжувати будь-яку дискусію на цю тему. В редакційному архіві можна б знайти ще „гори" матеріялів у цій справі, не використаних під час попередніх дебат і якщо ми з нагоди цьогорічних „американських" Різдвяних Свят повернулися до цієї теми, то тільки на те, щоб пригадати єдиний висновок з усіх дотеперішніх дебат: цю справу, зрівняння нашого церковного календаря та перехід до нового стилю, зможе остаточно вирішити й перерішити тільки український нарід на рідній землі, коли матиме на це основну передумову: волю. Цього не перерішить жадна окупаційна влада, і жадна українська група в іншій країні. Ввважаємо, що до того часу, аж український нарід буде вільний і незалежний, ця календарна проблема у нас залишиться так, як є: одні святкуватимуть традиційно за старим стилем, інші пристосовуються до нових обставин, а ще інші — і тих, здається, велика більшість — порадять собі в той спосіб, що відзначатимуть і одні і другі свята. До жадної з цих трьох категорій наших громадян не можна мати будь-яких претенсій і не можна робити їм будь-яких закидів. Важливе, щоб святкували, а як і коли святкувати, це вже їхнє діло.

Тому то, хоч ми самі зберігаємо старі традиції і видаємо святкове число газети на свята за старим стилем, — усім тим, які святкують тепер, шлемо найсердечніші святочні побажання.

КНИЖКОВА НАДПРОДУКЦІЯ

В цьогорічному різдвяному сезоні американські видавництва задумали перевести спеціяльну аґітацію за купівлю книжок, з огляду на непередбачене явище, — надпродукцію книжкового товару. Тому, коли в книгарнях, ба навіть спеціяльних сезонових крамницях і кіосках, де продають святочні різдвяні картки та прикраси, публіка побачить окремі відділи з книжками, хай вона не дивується.

Це — в першу чергу книжки різдвяного або взагалі релігійного характеру, будуючі книжки, підтримувані церквами та організаціями, які мають на меті „моральне відродження" у противенстві до напрямку, який дістав назву „безбожницького руху". Одначе, сама моральна ціль не є мотивом поширення книжки. Це — тільки спроба довідатися, які книжки можуть врятувати американських видавців від велетенських матеріяльних втрат, що їх вони зазнали впродовж останнього року.

Ось що повідомляють газетні репортери, які досліджують книжковий рух і бажають допомогти накладним:

Недавно тягарове авто, навантажене книжками невипроданими в місті Боффало, приїхало над берег водного каналу і скинуло тисячі нових книжок у воду. В місті Оклагома Ситі видавець стояв з запертим віддихом, приглядаючись, як 20,000 виданих ним книжок роздирала машина на шмаття, щоб продати папір для промислових цілей. Інший видавець з середньо-західного міста, який складав нерозпродані книжки, був несподівано придавлений своїм товаром, коли горішній поверх з книжками завалився. Подібні випадки трапляються і в інших книгарнях. Товариство книжкових продуцентів подає до відома, що з кінцем цього року треба передбачувати знищення 60 мільйонів примірників нерозпроданих книжок. Деякі поважні і загальновідомі американські видавництва цілком „виходять з бизнесу", інші об'єднуються, щоб рятувати своє існування, а ще інші обтинають свою продукцію, щоб якось пов'язати кінці з кінцями.

Цифри вказують, що в минулому, 1953 році, американські видавництва видали 290,000,000 примірників книжок. У поточному році, отже включаючи й місяць грудень, кількість розпроданих примірників дійде до 240,000,000. і тому вже тепер видавці мусять позбуватися нерозпроданих примірників, щоб мати місце на нові видання.

Нищення нерозпроданих книжок — це тільки один із засобів врятуватися від надпродукції. Природний спосіб — це зменшення кількости примірників, киданих на ринок, а ще доцільніший спосіб — це зменшення публікацій таких творів, які, на думку фахових знавців, не матимуть попиту серед читачів. Тому кількість друкованих примірників зменшилася в теперішньому часі на 30 відсотків у порівнянні з таким же часом в попередньому році, а кількість виданих творів у місяці грудні цього року становила цифру 64 супроти 90 в минулому році.

Загально панує думка, що американські видавництва заробляють великі гроші на нововиданих книжках, хоч би тому, що пересічна ціна книжки становить тепер п'ять долярів у порівнянні з трьома долярами ще два-три роки тому. Ціна на книжку піднялася вгору головно тому, що незвичайно підвищилася ціна на папір, яка становить майже половину витрат видавництва. Майже половину забирають друкарні, а до того треба ще додати витрати, сполучені з розпродажем книжок і — авторський гонорар.

З цієї причини видавництва пробують видавати книжки меншим друком і малої форми, — т. зв. „кишенькові книжки". Видавництва книжок малого формату продукують тепер 70 відсотків усіх книжок в Америці. П'ять таких видавництв є в Ню Йорку, а одно в Гриніч, у стейті Коннетикат. Вони дають добірний книжковий матеріял і мають забезпечений попит. Зате видавництва з дешевшою літературою, що вживали дешевшого паперу, починають підупадати, залишаючи ринок тим, що дають найкращий матеріял. Щоправда, видавці „дешевого матеріялу" зазнають перешкод від релігійних і інших громадських установ, які постаралися про конґресове слідство в справі неморальних видавництв, що деморалізують молодь.

Оці спостереження повинні дати матеріял для видавців книжок в українській мові.

Лев Шанковський

ЗНАЧЕННЯ ПЕРШОГО ЗИМОВОГО ПОХОДУ

Цього року й цього місяця минає 35 років від дня, в якому Дієва Армія УНР вирушила в І Зимовий Похід. Дня 6 грудня 1919 р. почався один із могутніх епізодів визвольної епопеї 1917-21 рр. Сьогодні, ми можемо тільки дивуватись, чому українська міграційна преса обходить, здебільша, мовчанкою цю знаменну річницю. Ми тільки це раз переконуємось, що ця преса не сповнює своїх завдань, які вона сповнювати повинна. Тим часом, славетний „марш крізь бурю і сніг" українського воящтва Армії УНР треба було б собі пригадати не тільки з огляду на те, що І Зимовий Похід — це безприкладна історія трудів, посвяти, жертвенности й героїзму українського війська, але й також тому, що історія І Зимового Походу багата на воєнні чини та політичні події, з яких багато дечого можна навчитися наступним українським ґенераціям. Бо І Зимовий Похід — це не тільки джерело нашої національної воєнної гордости, але й джерело нашої науки, з якої ми повинні черпати сили для дальшої боротьби.

І Зимовий Похід почався в дуже складних умовинах. Він почався в „чотирикутнику смерти", в якому знайшлись українські армії пізної осени 1919 року. З усіх боків, на цей „чотирикутник" наступали вороги української державности, а в середині „чотирикутника" лютував тиф, який шалів виключно на території зайнятій українськими арміями, був першим прикладом застосування бактеріологічної війни в історії людства. Хто знає, які методи цієї бактеріологічної війни стосував цей сам ворог у відношенні до УПА й українського населення в наші дні, цей не може сумніватись щодо походження тифу в 1919 році. Тоді від цього тифу хворіли, дослівно, цілі українські частини і цілі українські села. Сотні вояків, чоловіків, жінок і дітей вмирало щодня, бо на цей тиф не було ліків. Ці ліки були в недалекій Румунії, але можні світу того заборонили їх вивозити на територію, зайняту українськими арміями. Страшною бльокадою вони хотіли задушити українські визвольні змагання, бо бажали собі відновлення єдиної неділимої Росії та з усіх сил підтримували ген. Денікіна. Для українських армій, що кривавились в боротьбі проти большевицьких аґресорів, вони не мали не тільки зброї, амуніції, військового виряду, ліків, але й навіть доброго слова. Чи можна дивуватись, що хоч не раз українське військо доконувало славні бойові чини — світові сили, які були (і є) проти української державности, все зводили нанівець?

Ці сили, що створили нам „чотирикутник смерти" після величавих перемог українських армій у літі 1919 року, діють і сьогодні. Ми мусимо собі, врешті, усвідомити існування цих сил і почати їм протидіяти, коли не хочемо, щоб кожний наш зрив кінчився поразкою. І може, коли ми собі усвідомимо потужність цих сил, то в нас не стане місця на розз'єднання, на міжпартійну гризню, на взаємне поборювання, бо цим могутнім силам ми мусимо протиставити нашу силу, а ця сила є тільки в нашій єдности.

Перед 35 роками, Дієва Армія УНР перекреслила намагання наших ворогів задушити українські визвольні змагання ще перед кінцем 1919 року. Маючи до вибору: капітуляцію перед ворогом, або продовження боротьби, Дієва Армія рішилась продовжувати боротьбу та виступити в І Зимовий Похід. Було б помилкою думати, що це важливе рішення прийшлось Дієвій Армії легко. Ми мусимо підкреслити, що оце рішення прийшло тоді, коли нерви УГА не витримали й вона рішилась капітулювати перед білою армією ген. Денікіна. Ми свідомо вживаємо слова „капітуляція", бо, хоча формально УГА заключила з білою армією „союз", то, все ж таки, „де факто" це була капітуляція. Не бачили теж можливости продовжувати боротьбу Січові Стрільці полк. Євгена Коновальця, які тоді розформувались. Відкидаючи капітуляцію перед ворогом і, приймаючи рішення про вихід з „чотирикутника смерти" на широкі українські

(Закінчення на стор. 3-ій)

Ярослав Курдидик

СПІВІСНУВАННЯ В СУПРОВОДІ СТРІЛІВ

Останнім часом в політиці ЗДА почали діятися речі, які готові зіпхнути цю свободолюбну країну з ролі єдиного ще тепер оборонця вільного світу до ролі партнера у „співіснуванні" з Совєтською Універсальною Державою. А совєтам до тієї мілітарної сили, яку вони вже встигли розбудувати за останніх десять років, бракує ще тільки одного, — виграти стільки на часі, щоб перевершити ЗДА в атомовій зброї. Щоб цього добитися, воєнні знавці обраховують, що СССР потрібно до 5—7 років такого релятивного спокою, який він тепер має.

А що ж буде потім? Потім СССР вже не потребуватиме „співіснування" з Америкою, бо повністю перебере ініціятиву в свої руки і накаже своїм полчищам маршувати туди, куди йому буде потрібно, і робити те, що йому буде вигідно.

А тепер послухаймо, як то серед повені щирих дорадників оцінюють положення ЗДА деякі з-поміж її чільних політичних і мілітарних мужів. Не так давно генерал Рамей, командант 5-ої летунської фльоти в обширі Японії заявив журналістам, що, на його думку, 8 тисяч бойових літаків, що їх большевики зосередили на Сахаліні, Камчатці й Курільських островах, зосереджені аж ніяк не для того, щоб бути запорукою співіснування, або для мирних місій. А далі виходить з його інтерву, що комуністи в Північній Кореї, напевне не без згоди Совєтів так розбудували свої летовища, що американці були змушені „для всякої непередбаченої можливости" перенести значну кількість важких боєвих літаків до Японії, на Окінаву й Філіппіни.

Пересторогу провідника республіканської більшости в Конґресі В. Новленда про „троянського коня", яким совєти замаскували свої дійсні загарбницькі задуми, слід уважати, як вияв дійсної турботи патріота - ідеаліста, який глибоко збагнув, звідкіля треба сподіватися для ЗДА навіть найбільшої загрози.

Дуже знаменна була також недавня заява сен. Дженнера, який очолює комісію для поборювання антиамериканської діяльности, проте, як большевицькі амбасади й консуляти, почавши від часу їхнього приходу до нашої країни, тільки те й робили, що займалися шпигунською роботою.

І на тлі цього, про що так знаменно висловлюються чільні американці, дуже слушно завважує один з журналістів: — „Невже ж це постійне зловживання совєтами нашим довір'ям не навчило нас нічого нового, і політика, яку ми ведемо у відношенні до Формози, має бути продовженням тих трагічних помилок, якими позначалася наша колишня політика в Кореї?"

Свого часу зістрелено американський літак з совєтського морського конвою, що переплівав північною арктичною трасою і складався з кружляків, підводних човнів та міноставців. І тому досить слушно припускають воєнно - морські коментатори, що затоплений кружляк „Тайпег", який належав до воєнної фльоти Чіанґ Кайшека, захопив один і з тих підводних човнів, що супроводили ту північну валку. А зараз після того вийшла на яву справа американських летунів, засуджених „за шпіонаж". Цікаво, що всі ці справи збіглися якраз з тим часом, коли державний департамент порадив Чіанґ Кай-шекові не робити більших десантів і не поширювати морських бойових акцій проти червоного Китаю. Невже ж мав би бути перехід збоку комуністів від повільних, але постійних засобів моральної пресії до поширення і вияву примусу й сили?

Випадок з затопленим кружляком найбільше прикрий тим, що це сталося на водах, які контролює 7-ма американська фльота. Фльота найбільшої морської потуги, яку будь-коли знала історія. Тому треба вважати, що цієї втрати зазнали посередньо ЗДА і що цей удар спостиг їх якраз у тому моменті, коли розпочалися інтенсивні розмови про „співіснування". А справу летунів чи не належало б поставити у таку ж саму площину?

Чому ж така слаба й нерішуча реакція на ці два випадки з нашого боку? Коли, наприклад, у справі збитого над Гокайдо літака відбувся обмін нотами, то у випадку з кружляком запала якась немовбито соромлива мовчанка. А в справі летунів розпочалася з червоним Китаєм така „возня", яка ставить злочинний та іґнорований досі уряд цієї держави на рівнорядне, з урядом ЗДА становище. Невже матеріяльна вартість кружляка і наражання престижу при переговорах у справі звільнення американських летунів такі незначні? Чи може тут, як влучно зазначають деякі американські журналісти — не покутує і не діє той дух, що змушував гинути тисячі американських вояків тільки тому, що ЗДА придержуються точно всіх міжнародних правних законів і приписів, забуваючи постійно при тому, що противник діє і поступає завжди згідно з правилами джунґлів.

З наших буднів

КАЗКА ПРО ВЕЛИКОГО ПАТРІОТА

Часом обіцяю сам собі, що як доживу старости, тоді нічого більше не писатиму, лише казки для дітей. Тоді може й напишу казку про Великого Патріота.

Ото жив-був собі колись, писатиму, на далекій чужині, великий патріот-скиталець, що пішов у світ-заочі, щоб скрізь, по всіх-усюдах, голосити правду про свою уярмлену Батьківщину. Щоб боротись за її визволення.

І боровся цей патріот, звичайно, не мечем, не бомбами і ґранатами, а живим, полум'яним словом. Виступав із боєвими промовами на академіях, вічах, парадах і тим подібних пікніках, горів світляним метеором і вливав це горіння, цей священний жар у інші, скитальські душі. Правда, трощив теж на ліво і право своїх противників, не лишаючи на них сухої нитки, але основного, ф у н даментального, сказати б, ідеалу, ніколи не тратив з очей. Завжди, бувало, закінчував свою промову грімким: „Бо ми ще будемо там! Ми повернемось!"

Отак, з святою вірою, що ми повернемось, дожив на чужині глибокої старости, як пристоїть заслуженому патріотові, став готуватися до Ювілею. З'їхались додому його діти, що тим часом подоростали, покінчили чужі школи і позакладали с в о ї р о д и н н і гнізда.

І тут, як грім із ясного неба, впало на нашого патріота найбільше розчарування його життя! Він помітив з одчаєм, з розпукою в серці, що його власні діти не то, що говорять здебільш іншою мовою, але що їм зовсім чужі та байдужі ті всі ідеали, за які він страждав, горів, розпинався!..

І заплакав старий патріот з гіркого жалю:

— Діточки мої, сказав, як же це сталося, що ми пішли різними дорогами? Що ви з а г у б и л и рідне євшан - з і л л я, вкладене вам змалечку у ваші душі, що забули, чиї ви батьків діти?..

А тоді промовив до нього наймолодший син:

— Не прогнівайся, тату, що скажу тобі правду в вічі... Тоді, коли ти вчив нас рідних заповітів, ми були замалі, щоб їх зрозуміти. Та потім, як ми стали доростати, за своєю високою політикою, став про нас забувати. Тобі дорожчі були інтереси партії, як наше виховання. Ти віддалювався від нас, а ми від тебе, все більше і більше не розуміючи одне одного. Так і розійшлись наші дороги... Соррі, тату.

А потім сказав слово найстарший син:

— Я твій найстарший син, тату, і таки найкраще пам'ятаю твої змагання, твою боротьбу... І пригадую собі, тату, як часто твої слова не сходилися з ділами. Ти, наприклад, навчав нас шанувати традиції, авторитети, а як часто ти сам не хотів пошанувати твоїх політичних опонентів, тому тільки, що вони мали інші погляди, чи іншу програму?.. Як часто ти сам руйнував те, що іншим казав будувати? Як часто бубнив пустопорожні фрази, що давно перестали бути істинами для народу, тим більше для нас, молодого покоління? Ти не вмів знайти з нами спільної мови... Соррі, тату.

Почувши таку їхню мову, старий патріот так взяв собі це до серця, що й не дожив до вечора... Помер напередодні Ювілею.

Або й ні... може не писатиму тієї казки. Редактор „Веселки" звернув мені раз увагу, що діти не люблять читати казок із сумним закінченням...

Ікер.

Іван Ганнич

КОМУНІСТ

(Оповідання)

(4)

Ще більше похитнувся Остап у своїх ідеях, коли одного разу відвідав сусіднє містечко Горинь. Останній раз був у ньому, ще перед початком польсько-німецької війни. І не пізнав його. Воно війнуло пусткою, брудом і вбогістю. Більшість крамниць було позачинено, а які й були відчинені, то світили голими полицями. Крім голок, ґудзиків та портретів вождів, у них не було нічого. І Остап від несподіванки аж руками розвів.

— Жеброта вони і більш нічого! — підсумував він. — Замість кинути на наші зруйновані війною терени товарів широкого вжиту, вони ще й від нас цілими ешелонами вивозять усе, починаючи від пасти до чобіт і кінчаючи машиновим устаткованням. Все грабують і вивозять. А де ж братерство і дружба? Де ж ті совєтські досягнення? І де ж те багатство і добробут трудящих Совєтського Союзу, про які так чванливо галасує большевицька преса? І оця жеброта комунізм збирається будувати! — Остап спересердя лаявся, плював і курив одну цигарку за другою.

Дивлячись на брудне, напівrозвалене містечко, він відчував, як лють закипала в його грудях. — Не витримаю, збожеволію!.. Та тут сам дідько збожеволіти може, — говорив сам до себе. З відчаю стискав обома руками голову, і в його очах запалювались вогники ненависти.

Приходячи додому пізно вночі із зібрань та нарад, Остап тяжко валився на лаву, гасив світло і, запаливши цигарку, в темряві роздумував над своїм минулим, перебирав в пам'яті найдрібніші деталі із свого життя. Найбільшою раною боліли спомини про кількарічне ув'язнення в львівській тюрмі та в концтаборі „Береза Картузька". Вставали перед очима молодість, чисті мрії, так безсоромно оббріхані, обпльовані і потоптані брудним московським лаптем. Аджеж він пішов цим шляхом тільки для того, щоб допомогти своєму народові у боротьбі з нуждою і бідністю. І де ж та допомога? Хіба в отих дитячих плачах та материх голосіннях, що роздирають душу, коли їх, відірвавши від рідного ґрунту, вантажать у вагони? Чим же вони завинили перед урядом, перед державою? В ім'я чого стали жертвами? Хіба може тільки в ім'я п'яних садистів, що, іменуючи себе представниками влади робітників і селян, жирують на народному добрі?

Іноді просиджував він на лаві аж до ранку, зважуючи і не можучи примиритися із сучасністю.

Він часто роздумував над тим, чи варто взагалі жити? Ідеї, за які він боровся майже ціле своє життя, обернено на звичайнісіньку ганчірку. Чи ж не ліпше прикласти дуло револьвера до чола? Один короткий рух — і нема і по всьому! Але якась внутрішня сила стримувала його від цього.

Останнім часом він дуже часто пропадав із села. Було як поїде з вечора, то повертається опівночі або аж ранком. Опустився і ходив як прибитий, як сновида. А тим часом по селі кружляла чутка, що Остап кожної ночі разом з большевицькими уповноваженими та з енкаведистами пропиває майно, пограбоване у селян, безвинно вивезених до Сибіру та Казахстану.

V

Була неділя. Не зважаючи на большевицький терор, юрми святочно вбраних селян йшли до церкви, щоб словами гарячої молитви звернутися до Всевишнього і просити його, щоб заступився за безневинний хрещений люд. Невелика, дерев'яна церковця стояла в центрі села. Служба Божа відправлялася тут раз на тиждень і стягала багато людей навіть із сусідніх сіл, де енкаведисти вже встигли виарештувати священиків.

Від часу, коли большевицька влада закріпилася в Підгірках, комуністи не давали людям спокійно молитися. В будинку „Просвіти", перейменованому на клюб, кожної неділі відбувалися доповіді на антирелігійні теми. Але ці доповіді не притягали багато слухачів. Старші селяни обминали клюб десятою дорогою, називаючи його кублом нечистої сили. Клюб відвідувала лише невелика кількість молоді, і то здебільшого не для того, щоб слухати антирелігійні доповіді, а щоб хоч трохи погуляти та повеселитися.

Траплялося, що хтось і з старших зазирав до клюбу, але, послухавши безбожницьку доповідь сердито спльовував і чимдуж утікав. Дехто насмілювався вступати в суперечку з аґітатором і простими, живими фактами збивав його з пантелику. Попавши на слизьке і не знаючи, як відповісти на поставлене питання, доповідач обвинувачував селянина в тому, що він веде ворожу совєтській владі пропаґанду, що він на поводку куркулів, підкуркульників та попів, виконує їхню волю. Наляканий такими смертельними обвинуваченнями, селянин замовкав і вже більше не вступав у дискусію.

Завданням большевиків було за всяку ціну вирвати з коренем засади християнства. А для цього в першу чергу треба було зліквідувати церкву. З цією метою вони вже декілька разів викликали старого священика до районового НКВД і залякуючи вивезенням на Сибір, намовляли припинити служби Божі. Отець Миколай не тільки не припиняв, а ще з більшою енерґією, з ще більшою посвятою відправляв їх, напевно знаючи, що погрози большевиків будуть здійснені.

Цієї неділі церква була наповнена вірними. Перед самим початком Служби Божої, христячись на всі боки, до церкви зайшов Остап Нерада. Він так давно заходив до церкви, що вже й не пам'ятав, коли був у ній останній раз. Десь, може, років вісім тому, працюючи в одному з заводів Львова, він зв'язався з комуністичною партією і став активним антирелігійником. За цей зв'язок був вигнаний із заводу і арештований. І лише за кілька років перед війною, відбувши в'язничну кару, повернувся до рідного села, де його стара мати мала кілька моргів землі. В селі вважали його за великого безбожника і не звертали на нього уваги, мовляв, горбатого могила виправить. Ось чому поява його в церкві сколихнула всіх присутніх. Всі дивувалися, що сталося з Остапом, і запитливо переглядалися. А він повільною ходою, поміж рядами, дійшов до ікони Ісуса Христа і впав на коліна.

— Прости мене, Ісусе Христе, Сину Божий, що я повірив тим лайдакам — безбожникам і відцурався тебе. — Голос його тремтів, а гарячі сльози котилися по поораному глибокими зморшками лиці. — Прости мене великого грішника, що осквернив свою душу, віддавши її на поталу безбожникам, — говорив він, хрестячись і б'ючи поклони. — Прости мене. — проказав три рази. І коли промовив востаннє „прости", несподівано для всіх із амвони пролунав голос священика: — „Прощаю раба Божого Остапа!"

Хор заспівав і всі, хто був у церкві впали на коліна.

Остап висповідався, запричастився, і неначе якийсь тягар спав йому з плечей, а щось невідоме влилося в жили, повернувши йому молодість і силу. Служба Божа у той день, в день повернення блудного сина, як казали селяни, перетворилася на велике свято. По закінченні відправи односельчани підходили до Остапа, тиснули йому руки, а дехто, неначе на Великдень, цілувався з ним.

— А ми думали, що ви, Остапе, вже й хреститися забули! — говорили одні.

— Добре, добре зробили! Не сподівалися від вас такого — тиснули руку і, ляпаючи по плечу, говорили інші.

ЗНАЧЕННЯ ПЕРШОГО ЗИМОВОГО ПОХОДУ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

степи для продовження боротьби, Дієва Армія не тільки зберегла себе як інструмент боротьби за українську державність, але й довела, що для людей рішених на все, ситуацій без виходу немає. „Лицарі абсурду" завжди родяться для того, щоб творити великі діла.

У цьому місці, ми не можемо собі відмовити того, щоб не сказати, скільки посвяти й героїзму треба було з боку старшин і козаків Дієвої Армії, щоб довершити те, чого на „здоровий глузд" довершити було не можна. Ми бачили дивізії Армії УНР, коли вони вирушали в I Зимовий Похід. Дня 12 грудня 1919 року, через м. Самгородок ,в якому були розташовані частини I Галицької кінної бриґади, проходили частини Запорізької дивізії. Це цілком зрозуміло, що для виходу у вороже запілля з р. Любар-Чортория, дивізії Дієвої Армії вибрали шлях через розташування галицьких бриґад на північ від м. Винниці і на південь від м. Козятина. Іншого шляху не було .Спогад про перемарш цих частин залишиться до кінця життя; картина до болю нагадувала відворот Наполеонівської армії з Москви. Їхала кіннота, артилерія полк. Алмазова, піхота на возах, безконечна валка обозу і знову піхота на возах та кіннота. На дворі проймаючий холод, а під ногами грязюка зі снігом. У цій грязюці потопали вози, на яких їхали хворі й ранені запоріжці. „Не кидайте нас", казали вони своїм старшинам, коли здорові збирались в похід. Коні не могли тягнути возів і приставали. Ми кинулись пхати вози, але це мало що помагало. Вояки, які тільки що видужали після тифу й легко ранені, позлазили з возів і почали йти за возами. Їх треба було попід руки підтримувати в марші. Дивитись на цих ранених і хворих було страшно: ноги в лахміттях, бо чоботів немає, позавивані коцами, бо немає плащів, зарослі обличчя з мутним поглядом очей... І такі вояки: неодягнені, босі, хворі й ранені здатні були на геройський подвиг і вважали, що краще згинути, як припинити боротьбу. Тільки глибоке переконання в правоту своєї справи могло їм додати сил, щоб витримати це лихоліття.

Цілком інакша картина запам'яталась нам, коли в другій половині квітня 1920 року, наша I кінна бриґада приєдналась до Армії УНР. В м. Ободівка, командарм — ген. М. Омелянович - Павленко робив перегляд нашої бриґади. Після перегляду ми дивились на перемарш армійської кінноти та інших частин. На конях їхали здорові, вітрами осмалені козаки, веселі й певні себе. Обозів було цілком мало, бо в ході I Зимового Походу їх поліквідували, беручи коні для формування щораз то нових кіннотних відділів з козаків, що одужували з тифу та ран. Контраст між баченим перед кількома місяцями був цілком очевидний і він був найкращим доказом, що Дієва Армія вибрала трудне, але й правильне рішення. Діючи на запіллю ворожих армій, але одночасно користуючись повною підтримкою українського народу й численних повстанських загонів, Дієва Армія оновила свої фізичні та моральні сили, реорганізувалась згідно з вимогами партизанської боротьби в тилу ворога та стала знову важливим фактором у боротьбі за українську державність. Щоденні успіхи в бойових сутичках піднесли її на дусі та привернули віру у власні сили.

У нашій статті, ми не маємо наміру переповідати бойову історію I Зимового Походу. Для студій цього питання існує значна й цікава література (Доценко, Монкевич, ген. Михайло Омелянович - Павленко, Певний, Трутенко, Тютюнник, Чижевський, збірник: Зимовий Похід) і низка статтей у журналах і газетах. У цьому місці ми бажаємо тільки вказати на блискучість оперативного керівництва дивізіями Дієвої Армії в Зимовому Поході. З цього погляду, подрібний розгляд кампанії заслуговує на увагу кожного військовика і ми, здається, не перебільшимо, коли скажемо, що I Зимовий Похід, як характеристичний приклад широкої партизанської війни, повинен вивчатись у воєнних академіях. Вибір командуванням оперативних напрямків у тилу ворога, відповідно до цього марш цілою армією, або роз'єднаними колонами, техніка демонстрацій і маскувальних акцій, організація розвідки, техніка форсовних маршів і переправ через ріки, маневрування і виходи з оточення — все це копальня цікавих відомостей для кожного військовика. Адже ж дивізії Армії УНР у I Зимовому Поході пройшли, пересічно, 2,500 км (16.5 км. денно), звели понад 50 боїв (не рахуючи прориву через фронт XIV большевицької армії) здобували міста й містечка (Умань, Сміла, Канів, Золотоноша, Жовнина, Бобринець, Долинська, Новий Буг, Вознесенське) з цілою воєнною базою XIV армії, Ольгопіль і б. ін., брали сотні й тисячі полонених, в тому теж штаби 41-ої, 45-ої і 46-ої сов. дивізій (у Тульчині) та провели велику пропаґандивну працю серед населення. Кредит за вміле переведення цих операцій треба записати, без сумніву, командармові ген. М. Омелянович - Павленкові і його шефові штабу: полк. А. Долудові, хоча присутність в армії таких видатних повстанчих організаторів, як от. Т. Гулий-Гуленко та Юрій Тютюнник, без сумніву, добре прислужились справі. Цим ми не бажаємо знецінити великого вкладу командного складу армії, серед яких назвемо: Вартового отамана і начальника постачання полк. А. Ткачука, начальника розвідки, сотн. Павловського, начальника зв'язку А. Шаповала, начальника штабу Запорізької дивізії — полк. М. Крата, к-ра Збірної бриґади Запорізької дивізії полк. І. Дубового, к-ра Низових Запоріжців — полк. I. Литвиненка (старшина УПА в наші дні), к-ра артилерії полк. Алмазова, к-ра кулеметної сотні — сотн. Севастянова, к-ра полку Чорних Запорожців — полк. Дяченка (всі: Запорізька дивізія), к-ра Волинської дивізії: ген. О. Загродського, помічника к-ра Волинської дивізії от. Н. Никонова, начальників штабу Волинської дивізії: сотн. Морозевича і Волосевича, к-ра пішого полку полк. Петрова і пполк. Федченка, к-ра кінного ім. М. Залізняка полку полк. Царенка, та пполк. Коханева, к-ра кінного ім. гетьм. Мазепи полку — пполк. Недзвецького, к-ра артилерії полк. Е. Башинського (всі Волинська дивізія), ген. А. Вовка — помічника к-ра Київської дивізії, нач. штабу — сотн. Блошаневича, к-ра Збірної бриґади — полк. Нельговського, к-ра кінного полку пполк. Грибовського, к-ра артилерії сотн. Вітка і сотн. С. Чорного (всі Київська дивізія), полк. В. Трутенка та В. Ольшевського — к-рів решток 3-ої Залізної дивізії та Спільної Юнацької Школи, пполк. Лощенка та Жупінаса — к-рів 2-го кінного полку, полк. Гната Стефанова і О. Вишнівського — к-рів 3-го кінного полку, к-ра Галицької кінної бриґади — от. Едмунда Шепаровича і к-рів полків сотн. Руменовича та Ярого, к-ра Чорноморського партизанського куреня — от. Пшонника, його заступника сотн. Афнера та шефа штабу полк. Галкина і, врешті, польових священиків оо. Павла Пащевського та В. Сукачева. Не думаємо теж знецінювати вкладу воянтва, яке цілком заслужено отримало за I Зимовий Похід орден Залізного Хреста.

Проте, I Зимовий Похід — це не тільки блискуча сторінка нашої воєнної історії. Коли Головний Отаман Симон Петлюра і ген. полк. Микола Юнаків підписували наказ Армії УНР до вирушення в I Зимовий Похід, вони розуміли добре, що успіх армії в цьому неповторному анабазисі створить нові можливості успішного закінчення I Визвольних Змагань. I, справді, армія в Зимовому Поході ці нові можливості створила. Вже зараз після свого виходу на запілля ворога, у коридор поміж відступаючими арміями ген. Денікіна та наступаючими XII і XIV червоними арміями, вона стала знову фактором політичної сили, яка могла заважити на терезах подій. Командування обох ворожих армій висилають до Командування Армії УНР своїх парляментарів, які пропонують воєнний союз проти „спільного" ворога. Командування Армії УНР відкидає ці пропозиції, які, напр., Командування Добровольчої Армії повторює кількакратно. Це саме Командування тільки місяць перед тим, переговорюючи з Командою УГА ,не хотіло й навіть чути про переговори з Армією УНР, неслушно вважаючи, що її дні вже пораховані. Насправді, пораховані вже були дні Добрармії. Це враховують представники антанти в Одесі, які звертаються до полоненого денікінцями ген. Олександра Удовиченка (його захопили хворого на тиф у Проскурові) і пропонують йому організацію оборони Одеси та всебічну допомогу в цьому ділі. Ген. Удовиченко погоджується, але під умовою, що загальне командування всіма військами в одеському районі буде в українських руках та, що Добрармія ,при першій нагоді мусить покинути територію України. Оці вимоги зустрінули категоричний спротив збоку ген. Шілінґа, командуючого частинами Добрармії на Правобережній Україні, який затягнув переговори до часу, коли червоні дивізії появились перед брамами Одеси. Тоді щойно ген. Шілінґ ніби то погодився на українські пропозиції знаючи, що вже запізно і знаючи, що „доблесні руськ війська", тільки дещо відмінної фарби, візьмуть це місто. В цьому випадку, антанта ще раз проґавила велику шансу створити дієвий протибольшевицький фронт на півдні України, поскільки її представники не вміли відповідно натиснути на своїх „союзників", щоб вони погодились на цей плян. До речі, плян цей був цілком реальний, поскільки тоді в Одесі перебувало понад 20,000 українських вояків — полонених вояків Армії УНР та галичан. Звичайно, для розгортання цього південно-українського фронту, правдоподібно вздовж р. Богу, можна було притягнути дивізії армії УНР, що перебували в Зимовому Поході та галицькі бриґади, які стояли тоді між р. Богом та Дністром.

Шанси створення такого південноукраїнського фронту здовж р. Богу повторились з математичною точністю в другій половині квітня 1920 року. Дня 6 квітня 1910 р. I Галицька кінна бриґада, яка стояла в німецькій колонії Кассель біля Тирасполя підняла протибольшевицьке повстання й рушила на м. Тираспіль, яке здобула, винищуючи, в місті, органи большевицької влади та добуваючи значні кількости воєнних припасів. У Тирасполі, до I Кінної бриґади приєднався большевицький піший полк, який стояв залогою в місті та складався з колишніх вояків Армії УНР (Чорноморський загін). Дня 7 квітня, I кінна бриґада рушила на колонію Берґдорф, в якій стояв штаб кол. III Галицького корпусу, тепер перейменований у штаб III Бригади ЧУГА. Командування I Кінної бриґади старалося наклонити штаб корпусу, щоби він видав наказ підлеглим частинам до повстання й маршу на Одесу. Штаб корпусу відмовився це зробити і до повстанців приєднались тільки кінна охоронна сотня штабу бриґади (сотн. Савон), телефонічна сотня (пор. Мараці) та запасовий курінь і полева жандармерія на ст. Затишшя (сотн. Козак). Зміцнена цими частинами й Чорноморським куренем I Кінна бриґада рушила на північ для з'єднання з Армією УНР, що й сталось, в південній Уманщині, в другій половині квітня.

У цьому самому часі, Армія УНР оперувала в Херсонщині і дня 15 квітня наблизилась до р. Богу в р. м. Вознесенське. Після переправи через р. Бог, Армія УНР заатакувала м. Вознесенське і взяла його разом з цілою воєнною базою XIV совєтської армії, наступного дня. За два дні побуту в м. Вознесенське не можна було й перерахувати всієї тієї воєнної здобичі, яка впала в руки Армії УНР у цьому місті. Армія забрала зі собою 2 мільйони рушничних набоїв, 32,000 гарматних набоїв, 2 важких та 18 легких гармат та багато іншого майна, знищуючи все інше, чого не можна було забрати з причини браку коней і возів.

I в цьому випадку, плян походу на Одесу і створення південноукраїнського фронту проти большевиків був цілком реальний. Коли не рахувати польського фронту на Правобережній Україні, на якому большевики мали дві армії в силі 40,000 вояків (8 дивізій), їхні сили в запіллі були цілком мінімальні. Крім певної кількости вишкільних запасових частин в Одесі та невеличких залог у Балті й Ґолті, большевики мали тільки охоронні залізничні частини й бронепотяги на залізничних лініях Одеса — Жмеринка й Бірзуля — Знаменка. Поза ці райони вони не виставляли навіть свого носа, бо всюди діяли українські повстанські загони. I так, в Ананіївському повіті діяв загін сотн. Заболотного, в Гайсинському й Брацлавському повітах загін от. Волинця та в районі Винниці загін от. Шепеля. Знов же територію між р. Богом і Дніпром покривали суцільні „повстанські республіки", які управляли й адміністрували своїми територіями в імені УНР. Коли ж брати ще до уваги наявність в цій території Армії УНР (понад 6,000 бойовиків, головно кінноти, при 14 гарматах та 144 кулеметах — перед зайняттям м. Вознесенська) та галицьких бриґад (харчовий стан: 1,485 старшин і 16,688 стрільців), то на території між р. Богом і Дністром, у запіллі XIV сов. армії, зв'язаної на фронті наступом 6 польської армії та 3 укр. дивізії, була значна перевага українських сил над ворожими. Виходячи з цього заложення, можна припускати, що зайняття Одеси й створення південноукраїнського фронту лежало цілком у сферах можливости. Про те, яке значення мало б для дальшого розгортання української визвольної боротьби посідання Одеси з її широким вікном у світ та створення незалежного південноукраїнського фронту поруч вже існуючого польсько - українського фронту, говорити, хіба, не треба. Це здасться ясно кожному. Очевидно, ці можливості створились тільки тому, що Армія УНР була в Зимовому Поході.

Дня 6 травня 1920 року, проривом через фронт XIV сов. армії закінчився I Зимовий Похід. Прорив ішов з такою силою, що ворог, на всьому шляху, в паніці, розчистив армії дорогу, залишаючи на полі бою тисячі бранців (у полон здалася ціла сов. бриґада) та тисячі возів своїх обозів (на деяких возах, як це ствердив сам автор, московські „пролетарі" везли шампанське вино й шоколяду) й інші трофеї. 152 доби маршу „крізь бурю й сніг" сніговії, дня 6 грудня і закінчився великою весняною бурею під с. Джугастрою. Тоді небо несамовито почорніло, а вітер зняв такі хмари піску, що не видно було наступаючого ворога. Втома людей і коней досягнула свого верха. Ніч не принесла поліпшення ситуації, бо в с. Вільшанці, в різних краях села лягли спочити свої й вороги. В ночі, вони натрапили на себе і між ними знявся великий нічний бій, який тривав до ранку. Наступного дня, Командування Армії УНР формує дивізію в кулак до остаточного прориву з М'ясківки на Ямпіль. Удар цей вдасться і дня 6 травня Ямпіль вітає в себе частини Дієвої Армії УНР, які точно п'ять місяців тому вирушили на велике діло з вірою в Боже Провидіння та з великою любов'ю до свого народу.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Заснування нового Відділу СУА.

Недавно тому оснувався ініціятивний комітет для створення нового Відділу СУА. Прізвища, що складали комітет, добре відомі: це давні діячки СУА, а поруч них кілька молодших із новоприбулих, що вже відзначились у жіночій організації. Основуючі загальні збори скликано на 12 грудня о год. 4 пополудні. Мала заля Народного Дому виповнилась членками і гостями.

Збори відкрила голова комітету Іванна Рожанковська. Підготовна праця не тривала довго, але дала добрі наслідки. Для створення нового Відділу були передумовини, бо багато жінок Ню Йорку ще не приступило до якоїнебудь організації. Тому вкоротці зібрано коло 30 членських заяв, які на цьому зібранні дійшли до числа 35. Все — молоде працездатне жіноцтво, що хоче себе виявити у громадському житті.

Президія зборів в особах пп. Гойдиш, Киниш і Навроцької започаткувала збори молитвою. Мовчанкою вшановано пам'ять Князя нашої церкви Митрополита Шептицького, в пам'ять якого того дня відбулась Панахида. З черги приявні прослухали три короткі доповіді представниць Централі СУА. Голова Олена Лотоцька накреслила шлях організації впродовж 29 літ та головні його етапи. Її створили молоді жінки-заробітчанки, що виїхали з краю без досвіду й освіти. Та любов до рідного краю казала їм гуртуватись і працювати. У висліді цього маємо поважну суму пожертв на народні цілі, власний будинок, ряд цінних видань, журналів та розгалужену організацію, що цього року могла вислати делеґатку на міжнародній конґрес у Гелсінках. Друга доповідь, яку виголосила з чуттям ор. референтка СУА Марія Біляк, давала напрямні для роботи в Відділах. Кожен час висуває нові домагання й вимагає нових метод. Ми знайшлися в нових умовинах життя і наші матеріяльні вимоги тепер заспокоєні. Але перед тими, що вийшли на чужину, стоять різні завдання. Основне — це вдержати себе в моральному гарті, плекати в наших родинах українську атмосферу, поглиблювати виховні здібності й освідомлювати світ про Україну. Із цих ближчих завдань випливають дальші. Жіноцтво повинно протидіяти явищам занепаду, що їх уже виказує наша еміґраційна дійсність. У третій доповіді редакторка „Нашого Життя" Л. Бурачинська подала характеристику міжнародних жіночих організацій. Їх важно прослідити тому, що їх засади лягли в основу американських жіночих організацій, а вони грають таку важливу ролю в цій країні. Майбутнім членкам Відділу скорше чи пізніше прийдеться зустрітись із ними в громадській площині.

Нарада пішла своїм ходом. Прочитано статут Союзу Українок Америки, до якого не було ніяких завваг. З черги комісія-матка (пп. Сквіртнянська, Карпевичева, Пясецька) прочитала запропоновану листу управи. Одноголосно вибрано такий провід Відділу: Іванна Рожанковська, голова; Ірина Пясецька, містоголова; Анна Лопатинська, секретарка; Надія Пастушенко, скарбничка; Христина Воєвідка, культ. освітня реф.; Анна Стецура, орг. реф.; Мирослава Вовкодав, суспільна опіка; Ольга Раковська, пресова реф.; Мирослава Вишиван, виховна реф.; Любов Раковська, імпрезова реф. До контр. комісії увійшли: Марія Карпевич, Софія Стець і Надія Попель.

Нововибрана голова І. Рожанковська подякувала членкам за довір'я. В короткій своїй промові вона виявила надію, що цьому невеликому гуртові вдасться здійснити хоч частинно те, чого вимагає суспільство від жіноцтва, а саме — давати реальну, спокійну, творчу працю. Склад управи є запорукою цього, а загал членок напевне піддержить її. Тут треба підкреслити допомогу давніх членок СУА, що пішли назустріч цій ініціятиві і дали всю піддержку, що її вимагало згуртування нового Відділу.

І справді — створення нового Відділу СУА в Ню Йорку треба повітати як здобуток. Бо жіночі секції чи реферати в громадських організаціях не можуть відограти такої ролі в суспільстві, що самостійна, понадпартійна, жіноча організація. Без її порядкуючого впливу та допоміжної руки буде в громадському житті прогалина, якої ніщо не заступить.

Л. Бурачинська.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 16-мільйонового майна УНСоюзу.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою добровільну доплату до передплат „Свободи" та свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 46.

Ліга Укр. Мішіґен, Дітройт	$10	А. Мох, Ню Брітен	2
Зборів. Доп. Ком., Ню Йорк	10	Н. Дзюма, Ню Йорк	2
В. Заколужний, Бронкс	5	М. Паньків, Ню Йорк	2
І. Мулик, Шікаґо	5	О. Целевич, Ню Йорк	1.20
І. Гузар, Ню Йорк	5	С. Мотиль, Вілсон	1
М. Крика, Честер	5	М. Гриньків, Елмайра	1
П. Деркач, Джамайка	4	І. Струц, Шікаґо	1
В. Грицина, Гартфорд	4	В. Лещинський, Рачестер	1
П. Моторний, Ню Йорк	4	Т. Ворнс, Ню Йорк	1
К. Гарасимів, Мілвокі	3.01	М. Павлів, Когоес	1
О. Лось, Шікаґо	3	П. Гутва, Честер	1
І. Рись, Сиракюз	3	Л. Зварич, Елизабет	1
В. Посполита, Фила.	3	А. Захарчук, Плейнфілд	1
В. Смольський, Торонто	3	Ю. Бачинський, Когоес	1
І. Л. Шандровскі, Шікаґо	3	Д. Радисевський, Міннеаполіс	1
Переплетня Р. Пелеха, Н. Й.	2.50	Д. Івасютин, Ню Йорк	1
Д. Длуґош, Ґарден Сіті	2.10	В. Певчук, Джерзі Сіті	1
Н. Гайда, Савтпорт	2	М. Вальо, Дітройт	1
С. Целюх Ст. Джонсвіл	2	Д. Кулинич, Джексон Гтс.	1
М. Гаврилів, Дітройт	2	Н. Струк, Трентон	1
М. Наливайко, Шікаґо	2	Д. Николенко, Челсія	1
Є. Мусій, Шікаґо	2	Г. Непорадний, Олісн	1
В. М. Модрицькі, Шікаґо	2	М. Богда, Акрон	1
В. Яшок, Нюарк	2	К. Мельник, Лудлов	1
Н. Єдінак, Флорал Парк	2	С. Ковальчук, Ню Йорк	1
М. Коргун, Трой	2	С. Цимбах, Вілмінґтон	1
С. Копчак, Шікаґо	2	І. Серединський, Ню Йорк	1
В. Кичун, Лорейн	2	О. Тимошек "	1
Є. Клочаний, Бінґгемтон	2	О. Малачук "	1
Д. Габлей, Шікаґо	2	Б. Чехович "	1
Д. Чирко, Ню Йорк	2	Л. Благідка, Честер	1
П. Роґаль, Шікаґо	2	Г. Паньків "	1
М. Романенко, Фила.	2	Ю. Паньків "	1
Ам. Укр. Гор. Клюб Ню Бр.	2	Г. Вакалець "	1
Н. Степась, Перт Амбой	2	Н. Бакамець "	1
О. Шмокалюк, Сиракюз	2	М. Бакалець "	1
М. Сосновський, Дітройт	2	Р. Рибак "	1
О. Зозуля, Дітройт	2	В. Рибак "	1
Н. Саляґай, Фила.	2	М. Косенюк, "	1
П. Свидюк, Шікаґо	2	Р. Косенюк "	1
Д-р О. Синяк, Діксон	2	Т. Стеців "	1
Е. Ґенсьорський, Вілмінґ.	2	М. Куріца "	1
Т. Мазуля, Ню Йорк	2	А. Олейняк "	1
Л. Салабун Бріджпорт	2	В. Комар "	1
М. Гікавий, Шікаґо	2	М. Куцан "	1
М. Шарош, Дітройт	2	Г. Матис "	1
А. Кошелюк, Дункансн	2	М. Крамар "	1
О, Федорук, Ланкастер	2	Т. Крика "	1
М. Ґавдяк, Честер	2	П. Бродич "	1
М. Ґавур, Ром	2	С. Степанкевич, Бруклин	1
Я. Романів, Гартфорд	2	Разом	$ 205.81
В. Кокурудз, Дітройт	2	Раніше проголошено	9,054.96
М .Раковський, Сідер Ґр.	2		
С. Шуя, Лорейн	2		
І. Марковський, Валтімор	2	Разом вплинуло на фонд „Веселки".	$9,260.77
С. Домарецький, Джерзі Сіті	2		

НОВИЙ КАЛЕНДАР „СВОБОДИ"

(Календар „Свободи" на 1955 рік. Видання Українського Народного Союзу. Ню Джерзі, 1954, ст. 112. Обкладинка М. Бутовича).

— Яка це книжка такого великого формату?

— Новий Календар „Свободи" на 1955 рік.

— Чи це знову якийсь „альманах", призначений тільки для фахівців, що цікавляться якоюсь вузькою проблемою?

— Чому так питаєшся?

— Бо „Альманах-Календар" цього щоденника на 1954 рік був присвячений українцям у світі, а на 1953 рік українській пресі.

— Чи це такі дуже вузькі справи, щоб цікавили аж такий малий гурт читачів, як це ти гадаєш?

— Думаю, що широкий читач не буде з великою цікавістю читати про давнє „Діло", чи Київську „Раду", бо його інтересують теперішні справи.

— Хто читав альманах про „Українців у світі", той знаходив там такі цікаві й екзотичні статті, які читалися немов сенсаційні повісті.

— Це тобі так здається, бо ти, мабуть, зацікавлений цими справами. Але звичайнісінький читач хоче знайти в календарі різнородний матеріял, про всіх і вся, а також знайти там практичні інформації, потрібні в щоденному житті.

— Цьогорічний Календар „Свободи" зредаґований так, як ти собі цього бажаєш. Він починається віршами І. Франка та М. Сядньова з приводу Нового Року, а після того надрукована канлендарна частина книжки. Далі йдуть виясення різних родів календарів, інформації про ЗДА та порівняльні міри часу, ваги, довжини і т. п. Редактор не забув навіть і про „передбачування" погоди, яке колись було головною частиною старокрайових календарів.

— Якщо так, то давні читачі календарів готові знову вернутися до своєї улюбленої лектури.

— Вони це зроблять напевно, коли побачать, що тільки п'ята частина цієї великої книги присвячена, що так скажу, „календарним справам", а чотири п'яті займають популярно написані статті, вірші, оповідання, спогади та інформації про різні життьові справи.

— Кажеш, що в книжці є й вірші. Твори деяких теперішніх поетів відстрашують широкого читача, бо він їх не розуміє.

— В цьогорічному Календарі „Свободи" немає аж таких модерних поезій, щоб їх важко було зрозуміти. Читач знайде в цій книзі вірші таких авторів: В. Лащенка, І. Ш. Шуварської, Гр. Чупринки, Я. Курдидика, О. Тарнавського і навіть одну байку І. Манила.

— Як на поезію — то досить, бо ширший читач воліє оповідання, спогади, а найбільше гуморески.

— Твій читач знайде гуморески М. Понеділка, О. Вишні, М. Бульки та Ікера. Та знайде він також і цінні спогади, які одначе неменш цікаві від найінтересніших оповідань. Отець Петро Понятишин оповідає про першу спробу заснувати в ЗДА український банк, В. Мудрий згадує про те, як у Львові будовано нагробник Івана Франка, А. Радванський пригадує, як жив український Київ під час зими 1941-1942 років, Л. Ясінчук розказує читачам, як він перед чвертю сторіччя їздив до ЗДА по „золоте руно", а Я. Гриневич нарікає на свої письменницькі непорозуміння, бо прийшов до переконання, що дратва більш поплатна від пера.

— Як бачу, то це самі спогади цього року в Календарі „Свободи".

— Помиляєшся, в цій книжці знайдеш ще оповідання О. Решетило, І. Ш. Шуварської, Ст. Женецького, З. Дончука, О. Генрі, М. Струтинської і М. Гай. Та я не хочу вичисляти весь зміст, бо й так забагато вже згадано прізвищ, а читач докладний зміст може знайти в звичайному часописному оголошенні про це видання. Але щеще мушу згадати про направду цікаву статтю А. Яковлева „Чигирин колись і тепер", таку ж саму В. Дорошенка „Львів у діях України".

— Боюсь, щоб це не були заповажні розвідки?

— Коли їх прочитаєш, то побачиш, що безпідставні твої побоювання. Але якби ти і трохи мусів напружити свою голову, то тоді можеш легко розважитися, коли прочитаєш про „Криваве мистецтво Еспанії" — про боротьбу з биками або т. зв. „Коррідас".

— Так вихваляєш зміст цього Календаря, але нічого не кажеш про його видання.

— В книзі знайдеш численні світлини, ілюстрації, деякі окремо призначені до цього видання, роботи М. Бутовича. Книжка видрукувана на гарному папері, на кожній сторінці вміщені дві широкі шпальти.

— Так на твою думку цьогорічний Календар „Свободи" не має ані однієї недостачі?

— Я цього не сказав, і не скажу. Він буде цікавою лектурою для кожного читача. Але немає нічого без браків. Моя рідна жінка нарікає, що в календарній частині нема зазначених фаз місяця, і що немає подвійних святих, наших і латинських.

— А на що ж твоїй дружині оцих фаз місяця?

— Видко, що ти неодружений. Вона потребує цього з естетичних і практичних, кулінарських причин. Кохається в вазонкових квітах і плекає на вікні в вазонку дрібоньку трибульку-„зрізуванці", якою мені приправляє всякі юшки та фармерський сир. Вона каже, що найкраще пересаджувати й садити квіт тоді, коли збільшується місяць, а тут в новому календарі не зазначено, коли починаються окремі кватири місяців.

— Ну, це не така велика хиба, гляне на небо, і побачить, коли на небі новик, чи повня.

— Я їй це казав, але вона каже, що деколи захмарене небо, а до того треба йти кілька бльоків, щоб між домами знайти на відкритому небі місяць.

— Ну і як розв'язав ти цю важливу проблему?

— Обіцянкою, що на другий рік будуть і подвійні святці і фази місяця.

— А поза цією справою із „трибулькою" не завважуєш недостач у Календарі?

— Можна б було вмістити загальний огляд української і міжнародньої політики в минулому році, щоб читач мав під рукою всі осяги й неуспіхи з того року, що відходить у вічність і забуття.

— Та про це пише „Свобода" з перших числах кожного нового року.

— Так, але мало хто зберігає старі числа щоденника, а в Календарі така стаття-огляд зберіглася б на довший час.

— Ми забалакались, а тут, хоч і субота, то треба йти на збори, і то аж двох організацій у тому самому часі.

— Та й я маю засідання контрольної комісії, де я є „неодмінним" членом (бо ж це ще дає найменше праці — „працювати" в контрольній комісії). До побачення!

— Бувай!

Л. Луців.

КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ.

Спорт

БРИДЖПОРТ, КОНН.

УСК БРИДЖПОРТ 2. МІСЦЕ СТЕЙТУ

Бриджпорт, Конн., 18. XII. 1954. — В стейті Коннектикат працює одинокий наш спортовий клюб УСК Бриджпорт. Протягом кількох місяців футболісти УСК-у добули загальне признання місцевої української громади, а при тому — багато американців, заохочені добрими результатами українського клюбу, стали його вірними симпатиками. Висліди в першенствах Національної Ліґи чи грах за чаші піднесли престиж УСК Бриджпорт в очах спортових кіл. Активний Провід Т-а сформував добру команду, яка постійно і чергово перемагає своїх партнерів. Найбільшим успіхом нашого клюбу в Бриджпорті — це добуття в осінній рунді ліґових першенств — ДРУГЕ МІСЦЕ СТЕЙТУ КОННЕКТИКАТ. Друга рунда першенств буде продовжувана на весні, коли зараз УСК відбуде потрібні гри в елімінаціях за чаші. Коли мова про першенства ліґи, тоді — УСК Бриджпорт треба рахувати передовою командою стейту. Вправді на початку сезону УСК, немаючи повного складу, програв точки, але тепер, змонтувавши повну — із запасом команду, сильно загрожує лідерові табелі — італійцям.

Причиною поважного та спортового вияву сили нашого клюбу в Бриджпорті є — внутрішна зорганізованість, яка веде до добрих і якісних вислідів праці на спортовій площині. Останні висліди — це не демонстрація високих результатів, але показ доброго футболу, про який в користь українців щонеділі широко згадують чужомовні журнали і передова англомовна преса міст Коннектикат. Правда — українці Бриджпорту ще не діпнями лавру перемоги і керівного місця в футболі стейту, але мають по тому усі дані. Треба сподіватись, що одного понеділка на шпальтах власних і чужих газет буде радісна вістка, що і в стейті Коннектикат — УКРАЇНЦІ ТАКОЖ ЧЕМПІОНОМ!

Але мірилом спорту і сили клюбу — є не тільки активність у футболі — і тому сподіємось, що УСК Бриджпорт розвине працю інших ланок спорту і централізує ціле наше фізкультурне життя в стейті і таким способом дасть українській молоді право на організаційний розріст і на терені поблизьких міст. Думаємо, що УСК Бриджпорт, ставши піонером українського фізкультурного руху в терені стейту, буде підпирати з власною користю творення інших українських клюбів в поблизькому радіюсі.

Останні висліди УСК Бриджпорт скінчились самими перемогами: 4 гри, 4 виграні та 16:4 відношення воріт. Осінні першенства ліґи УСК Бриджпорт скінчив по 10 грах, 7 виграми добувши 14 точок та 44:12 воріт у власну користь. В минулий місяць УСК змагався проти:

ГААК Бриджпорт (ДАФВ) 5:0 за чашу стейту,

ПКС ОГНІВО (ліґа) 3:1 в Гартфорд,

ВОТЕРБЕРІ (ліґа) 4:2,

ВОТЕРСФІЛД (ліґа) 4:1.

Команда грає в складі: менаджер — Володимир СУМИК, змагуни: Ферайна, Товпаш І, Токач, Сумик ІІ, Горань, Гутавич І., Гутавич ІІ., Попель, Товпаш ІІ, Якимів, Руснак, Латик, Сабо, Івашків, Бурій, Кмец, Льомбардо. В останніх 4 матчах ворота добули: Горань 3, Гутавич 3, Якимів 2, Попель 2, Льомбардо 2, Сумик 1, Сабо 1, Товпаш 1, Руснак 1.

Рекомендуємо, зогляду на скінчення ліґових першенств, УСК БРИДЖПОРТ не переривати змагового сезону, але використати „зиму" на цикль товариських зустріч проти сильних українських чи чужинецьких клюбів. Чи не були б цікаві змагання УСК Бриджпорт — УСК Ню Йорк, УСК Бриджпорт — УСК Січ, УСК Бриджпорт — УСТ Тризуб, або УСК Бриджпорт проти — Мальта, Марітімо чи Ольден!!!?

Богдан Прудиус.

Річні конвенції україністів у Ню Йорку

В днях 26 до 30 грудня ц. р. відбудуться в Ню Йорку, річні конвенції Американської Асоціяції Вчителів Слов'янських Мов (ААТСЕЕЛ) та ІІ української секції, Асоціяції Модерних Мов та славістичної секції й Американського Назвознавчого Товариства.

З проголошених програм цих конвенцій виходить, що теж і українські вчені візьмуть участь у працях.

На конвенцію ААТСЕЕЛ зголошено такі доповіді українців:

а) **Українська секція:** д-р Волод. Безушко з Филаделфії „Деякі нові українські повісті"; д-р В. Лев з Ню Йорку „Літературні взаємини Франка з польськими письменниками"; д-р І. Сидорук з Шикаґо „Мойсей Івана Франка; о. д-р В. Рудницький із Оттави: „Українознавство в університетах Канади й ЗДА"; Сесію, що відбудеться дня 30 грудня ц. р., проводитиме проф. П. Ковалів.

б) Загальна славістична секція: проф. Яр. Рудницький з Вінніпеґу: „Лексикальні функції наголосу в східньо-европейських мовах"; сесію проводитиме проф. М. Бенсон з Університету Огайо.

На з'їзді Асоціяції Модерних Мов дня 29 грудня проф. П. Ковалів виголосить доповідь про „Прикметники з „ит"-формантами в слов. мовах". Сесію проводитиме проф. Г. Лант з Гарвардського Університету.

На конвенції Американського Назвознавчого Товариства дня 28 грудня доповідь на тему „Ономастичні функції наголосу" виголосить проф. Яр. Рудницький з Вінніпеґу. Сесію проводитиме д-р Е. Сміт із Еванстону, Ілл. Проф. Рудницький був обраний членом управи АНТ в 1953.

Крім повищих доповідей будуть інші, що заторкуватимуть українську проблематику. До таких належатиме напр. доповідь проф. С. А. Ковальчика з Филаделфії на тему „Українсько-польських взаємин в Огнем і Мечем Сенкевича" й ін.

Всі конвенції доступні для широкої публіки. Вони відбудуться в готелях Статлер (Асоціяція Модерних Мов і Американське Назвознавче Т-во) та Ню Йоркер (ААТСЕЕЛ).

Треба думати, що українське громадянство Метрополії й околиці поцікавиться поодинокими сесіями та разом із нашими науковцями візьме в них участь.

Н. Н.

● В Левіттавні, Лонґ Айленд, Н. Й. зорганізувалася група, яка хоче зібрати 20 мільйонів підписів, щоб Сенат позбавив сенаторства Джозефа МекКарті. Цю групу очолює Леррі Александер, і вона називається „Двадцять мільйонів для викинення з Сенату МекКарті".

● Згідно з новим пляном вишколу військових резерв, який запропонував секретар оборони Чарлз Е. Вилсон, ЗДА матимуть у 1959 році 5,000,000 вишколених вояків.

● В Лівінґстоні, Ню Джерзі, впродовж двох годин автоводії вбили на автостраді три олені. В деяких стейтах — вбита на шляху дичина стає власністю того, хто її вбив.

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини.

Ділимося з нашими Членами і Громадянством сумною вісткою, що дня 4-го грудня 1954 р., помер у 41-ому році життя у Клівленді, Огайо, по тяжкій недузі наш член, професор чужих мов

бл. п. ЮРІЙ ГЛІБКА

родом з Мамаївців Нових на Буковині, осиротивши жінку і четверо дрібних дітей. Покійний був одним з дуже активних членів таких організацій: Укр. Академічне Козацтво „Чорноморе", Укр. Студ. Т-во „Залізняк", Укр. Спортове Т-во „Мазепа" — в Чернівцях, ОУН, „Буковинський Курінь", та Товариство Політичних В'язнів. Покійний в роках 1945-1947 був зразковим комендантом табору Д.П. в Ландеку, Австрія.

Похорон Тлінних Останків Покійного відбулися в Клівленді, Огайо, в середу, 8-го грудня 1954 р., при великій участи Громадянства цього міста.

Вічна Йому Пам'ять!

ПАНАХИДА

за Упокій Душі бл. п. Юрія Глібки відбудеться в Ню Йорку в Українській Православній Церкві Св. Володимира, 334 E. 14 Ст., в неділю, 2-го січня 1955 р., о годині 12-ій вполудне. Проситься Членство і Громадянство про численну участь.

Українська Буковинська Громада в Ню Йорку.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ВЕСТ ІСТОН, ПА. — Відділ 438 ім. Є. Коновальця повідомляє членів, що річні збори відбудуться в неділю, 26-го грудня о год. 2-ій попол. — С. Терлецький, секр.

КЕНОРА, ОНТ., — Річні збори відд. 428 відбудуться в п'ятницю, 31-го грудня, о год. 7:30, в домі Ф. Ґала, 817 — 4th St., North. — М. Ґала, секр.

Посмертні Згадки

АЛЕКСЕЙ КОРИЧО, член Т-ва ім. Т. Шевченка, відд. 281, в Байон, Н. Дж., упокоївся по довгій і тяжкій недузі, 17-го грудня 1954. Покійний походив з села Поліна, пов. Львів, Західна Україна. До УНСоюзу вписався 1937 р. Покійний був щирим українцем. Брав участь у народнім і церковнім житті. Полишив горем прибиту дружину Катерину та діти: Марію, Розалію, Софію і Тараса, невістку і 3 зятів та 7 внуків. Всі є членами У. Н. Союзу. Похорон відбувся з похор. заведення до української православної церкви св. Софії і на цвинтар Бей Вю в Джерзі Ситі. — В. Й. П.!

Л. Бачинський, секр.

ВОЛОДИМИР КОРШЕНЬ, довголітній член УНСоюзу, відд. 50 в Лорейн, О., помер по довгій недузі 2-го грудня 1954 р. Покійний прожив 66 років. Був активним членом УНС, відділовим секретарем через довший час та делеґатом на Конвенцію УНС. Покійний родився в селі Босько, пов. Сянік, Зах. Україна. Залишив дружину Пелаґію, 5 дочок Анну, Юську, Наталку, Антонію, Марію, 3 синів Віктора, Мирона і Івана та 10 внуків, 3 братів і 3 сестри. Похорон відбувся з церкви Преч. Діви Марії. Похований на цвинтарі Меморіял Парк. — В. Й. П.!

Н. І. Сикута, секр.

ТАРЗАН, ч. 3387. Справа життя і смерти.

— Хто ви?, — запитав Рамбул. Герріґен став довірливіший. — Безмірн великий лікар... це я!

— Чи можете вилікувати рану Ел Багмуда?, — запитав Рамбул. — Певно, що так! Мій еліксір лікує кожного з усього! Але ви повинні платити золотом!

Бандит задумався. — Згода!, — делікатно відповів, — Ел Магмуд мусить жити... Нагло його пальці, немов сталь, обхопили горло шукача золота. — Чи ви розумієте?